

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามประเภทของโรงเรียน คือ โรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แยกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก
4. เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งสิ้น 101 โรงเรียน ตามสถิติของกรมสามัญศึกษาประจำปีการศึกษา 2527 มีรายละเอียดดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน คือ หัวหน้าสถานศึกษา ผู้ช่วยหัวหน้า
สถานศึกษาฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายบริหาร จำนวนทั้งสิ้น 472 คน
ครู คือ ผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 13,194 คน
นักเรียน คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษา
ปีที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 227,287 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,160 คน ซึ่ง
ผู้วิจัยได้เลือกจากประชากรในข้อ 1.1 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายครั้งละเอียดยก
คือ

ก) จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนรวม	
ผู้บริหารโรงเรียน	251 คน
ครู	409 คน
นักเรียน	500 คน
รวมทั้งสิ้น	1,160 คน

ข) จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่	ผู้บริหารโรงเรียน	92 คน
	ครู	200 คน
	นักเรียน	225 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	ผู้บริหารโรงเรียน	132 คน
	ครู	190 คน
	นักเรียน	248 คน
โรงเรียนขนาดเล็ก	ผู้บริหารโรงเรียน	27 คน
	ครู	19 คน
	นักเรียน	27 คน

ค) จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามประเภทของโรงเรียน

โรงเรียนชาย	ผู้บริหารโรงเรียน	42 คน
	ครู	78 คน
	นักเรียน	89 คน

โรงเรียนหญิง	ผู้บริหารโรงเรียน	30 คน
	ครู	46 คน
	นักเรียน	56 คน
โรงเรียนสหศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	179 คน
	ครู	285 คน
	นักเรียน	355 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ลักษณะของข้อสอบถามออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินคาชนิค 5 คำตอบ และ ตอนที่ 3 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค แบบสอบถามเป็นแบบประเมินคาชนิค 5 คำตอบ และ ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามลำดับขั้นตอน ดังนี้คือ ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างเป็นแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ครูผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบขอบกพรองและความตรงตามเนื้อหา ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ที่ไม่ใช่อุปการะตัวอย่างจำนวน 70 คน หากความเที่ยงของข้อสอบ และนำข้อสอบไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (นายสุทธิ เท็งปาน) ถึงผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนที่เลือกเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 63 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือนั้นและแบบสอบถามไป

ติดต่อโดยตรงกับหัวหน้าสถานศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยไปรับด้วยตนเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งขอความช่วยเหลือจากเพื่อนครูฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนนั้น ๆ ให้เป็นผู้เก็บรวบรวมและส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำคำตอบจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา วิเคราะห์ หากทางสถิติ คือ การอยละ ความสัมพันธ์เชิงสถิติ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วจึงนำเสนอในรูปแบบตารางและบทความ

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปเป็นประเด็นดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 234 คน เป็นชาย 176 คน เป็นหญิง 58 คน คิดเป็นชาย ร้อยละ 75.30 และเป็นหญิง ร้อยละ 24.70 ในบรรดาผู้บริหารทั้งหมดนี้ เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปีมากที่สุด คือ 98 คน คิดเป็นอัตราร้อยละ 42.00 ของผู้บริหารในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา คือ ผู้บริหารที่มีอายุ 51 - 60 ปี มีจำนวน 72 คน หรือร้อยละ 30.70 ผู้บริหารที่มีอายุ 31 - 40 ปี มี 43 คน หรือร้อยละ 18.30 และผู้บริหารที่มีอายุ 21 - 30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 21 คน หรือร้อยละ 9.00

ในบรรดาผู้บริหารในกลุ่มนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนชาย จำนวน 37 คน หรือร้อยละ 16.25 ผู้บริหารโรงเรียนหญิง จำนวน 30 คน หรือร้อยละ 13.30 และผู้บริหารโรงเรียนสหศึกษามีจำนวนมากที่สุด คือ 167 คน หรือร้อยละ 70.45

ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามนี้เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน จะมีรายละเอียดดังนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 79 คน หรือร้อยละ 33.88 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 128 คน หรือร้อยละ 54.70 ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 27 คน หรือร้อยละ 11.52

1.2 ครู ครูในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 397 คน ครูหญิงมีจำนวนมากกว่าครูชาย คือ ครูหญิง 222 คน หรือร้อยละ 54.00 และครูชาย 186 คน หรือร้อยละ 46.00 ในบรรดาครูในกลุ่มนี้ เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ระหว่าง 31 - 40 ปีมากที่สุด คือ 146 คน หรือร้อยละ 36.00 รองลงมา คือ ผู้ที่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 134 คน หรือร้อยละ 33.00 ครูที่มีอายุ 21 - 30 ปี จำนวน 97 คน หรือร้อยละ 24.00 และครูที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 30 คน หรือร้อยละ 7.00 เท่านั้น

จำนวนของครูเมื่อจำแนกตามประเภทของโรงเรียน จะเป็นครูโรงเรียนชาย 78 คน หรือร้อยละ 19.75 ครูโรงเรียนหญิง 46 คน หรือร้อยละ 11.75 และครูโรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด คือ 273 คน หรือร้อยละ 68.50 แต่เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป คือ ครูโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวนมากที่สุด จำนวน 198 คน หรือร้อยละ 49.75 รองลงมา คือ ครูโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวน 180 คน หรือร้อยละ 45.25 ส่วนครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 19 คน หรือร้อยละ 5.00

1.3 นักเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 408 คน เป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย คือ นักเรียนหญิง 222 คน หรือร้อยละ 54.00 และนักเรียนชาย 186 คน หรือร้อยละ 46.00 เมื่อจำแนกตามขนาดของอายุแล้ว พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 15 - 17 ปี จำนวนมากที่สุด คือ 297 คน หรือร้อยละ 73 นักเรียนที่มีอายุ 18 - 20 ปี จำนวน 33 คน หรือร้อยละ 8 ส่วนนักเรียนที่มีอายุ 14 ปีลงมา มีจำนวน 78 คน หรือร้อยละ 19

เมื่อจำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนโรงเรียนชาย 85 คน หรือร้อยละ 21.05 นักเรียนโรงเรียนหญิง จำนวน 56 คน หรือร้อยละ 13.35 และนักเรียนจากโรงเรียนสหศึกษามีจำนวนมากที่สุด คือ 267 คน หรือร้อยละ 65.60 แต่ถ้าวัดตามขนาดของโรงเรียนจะมีรายละเอียดที่แตกต่างออกไปดังนี้ นักเรียนโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวนมากที่สุด คือ 227 คน หรือร้อยละ 55.50 รองลงมา คือ นักเรียน

ขนาดใหญ่ จำนวน 154 คน หรือร้อยละ 37.95 ส่วนนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 27 คน หรือร้อยละ 7.55

2. ความนึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการ ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ก. ความนึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

1. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.16$) วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุด คือ การเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของนักเรียนในถูกต้องตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.32$) และการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียนพร้อมด้วยการแก้ไขข้อบกพร่อง ($\bar{X} = 3.24$) วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติตนน้อยที่สุด คือ การทำหนังสือโทษนักเรียน ผู้กระทำผิด ($\bar{X} = 2.91$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 3.20$) อันดับรองลงมา คือ การแสดงทรรศนะ หรือการออกความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.08$) และวิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย คือ การให้ตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ($\bar{X} = 2.89$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การซื่อสัตย์ความจริงและการยอมรับความจริง ($\bar{X} = 3.38$) รองลงมาคือ การเชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผล มีหลักฐานรองรับที่สามารถพิสูจน์ได้ ($\bar{X} = 3.33$) กับการทำงานในหน้าที่ด้วย

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนได้ปฏิบัติมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ การเชื่อมั่นหรือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผล มีหลักฐาน หรือข้อมูลรองรับที่สามารถพิสูจน์ได้ ($\bar{X} = 3.11$) อันดับรองลงมา คือ การกล่าววาจาอันเหมาะสม ($\bar{X} = 3.10$) และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนได้ส่งเสริมให้แก่เด็กนักเรียนในอันดับน้อยที่สุด คือ การใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.68$)

2. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารมีความเห็นว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.91$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดับสูงสุด คือ การยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี ($\bar{x} = 3.14$) อันดับรองลงมา คือ การให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียนในการดำเนินงานต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.05$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดับสุดท้ายคือ การตำหนิดึงโทษนักเรียนผู้กระทำผิด ($\bar{x} = 2.73$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติหรือปฏิบัติ อันดับแรก คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 3.14$) อันดับรองลงมา คือ การตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการอย่างหนึ่ง ($\bar{x} = 2.87$) และวิธีการที่ส่งเสริมในอันดับท้ายสุด คือ การแสดงทรรศนะหรือการออกความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.78$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติในอันดับสูงสุด คือ การเสียสละสิ่งของ ก้าวร่างกาย ความคิด หรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{x} = 3.11$) อันดับรองลงมา คือ การปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงต่อระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ และตรงต่อคำมั่นสัญญา ($\bar{x} = 3.04$) และอันดับสุดท้ายคือ การใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.70$)

3. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีโรงเรียนได้ปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.91$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติแก่นักเรียนอันดับสูงสุด คือ การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.82$) อันดับรองลงมา คือ การติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน และการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้นักเรียน

($\bar{x} = 2.61$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติก่อนนักเรียนอันคัมน้อยที่สุด คือ การทำหนังสือโพนนักเรียนผู้กระทำผิด และการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำผิด ($\bar{x} = 2.44$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติในอันคัมสูงสุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.58$) อันคัมรองลงมา คือ การศึกษาคนความความตนเอง ($\bar{x} = 2.57$) และวิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติในอันคัมต่ำที่สุด คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน ($\bar{x} = 2.38$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติและปฏิบัติในอันคัมสูงสุด คือ การเสียสละสิ่งของ กำลังกาย ความคิด หรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{x} = 2.89$) อันคัมรองลงมา คือ การกล่าววาจาอันเหมาะสม ($\bar{x} = 2.74$) และการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะที่โรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติในอันคัมสุดท้าย ($\bar{x} = 2.46$)

ข. ความคิดเห็นของครู

1. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการเรียนการสอน ครูมีความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนในห้องเรียนโดยส่วนรวมได้มีการปฏิบัติเพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.94$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติก่อนนักเรียนมากที่สุด คือ การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.16$) อันคัมรองลงมา คือ การทำหนังสือโพนนักเรียนผู้กระทำผิด และการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำผิด ($\bar{x} = 2.98$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการของนักเรียนเอง ($\bar{x} = 2.85$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 3.04$) รองลงมา คือ การแสดง

พรรณนะหรือการออกความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.92$) และวิธีการที่โรงเรียนได้ส่งเสริมน้อยที่สุด คือ การให้ตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ($\bar{x} = 2.78$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมากที่สุด คือ การเชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผล มีหลักฐาน หรือข้อมูลรองรับที่สามารถพิสูจน์ได้ ($\bar{x} = 3.06$)

2. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน ครูมีความเห็นว่า การอบรมนักเรียนตามโครงการที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.70$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนในอันดับสูงสุด คือ การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.85$) อันดับรองลงมาคือ การทำหนังสือให้นักเรียนผู้กระทำความผิด และการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำความผิด ($\bar{x} = 2.82$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติเป็นอันดับน้อยที่สุด คือ การให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียนในการดำเนินงานต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.77$) กับการชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการของนักเรียนเอง ($\bar{x} = 2.77$)

วิธีการที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติอันดับที่ 1 คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.71$) อันดับรองลงมาคือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.67$) และวิธีการที่โรงเรียนได้ส่งเสริมในอันดับท้ายสุด คือ การแสดงพรรณนะหรือการออกความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.40$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนได้ปฏิบัติมาเป็นอันดับหนึ่ง คือ การกล่าววาจาอันเหมาะสม ($\bar{x} = 2.86$) อันดับรองลงมา คือ การบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคมฯ ($\bar{x} = 2.85$) และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนปลูกฝังในอันดับต่ำสุด คือ การใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.53$)

3. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียน
ครูมีความเห็นว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียน
เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.39$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดับสูงสุด คือ การ
ยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี และการเสนอตัวอย่างผู้กระทำดีแก่นักเรียนโดย
ส่วนรวม ($\bar{x} = 2.82$) อันดับรองลงมา คือ การปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่
นักเรียน ($\bar{x} = 2.70$) และการทำหนังสือโหรนักเรียนผู้กระทำผิดและการชี้แจง
นักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำผิดมาเป็นวิธีการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติต่อ
นักเรียนในอันดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.51$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนประพฤติ
ปฏิบัติอันดับสูงสุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.86$) อันดับรองลงมา
คือ การศึกษาคนควาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.76$) และการประเมินผลการปฏิบัติงาน
และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงานเป็นวิธีการที่โรงเรียนได้ส่งเสริม
และสนับสนุนในอันดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.51$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้
ปฏิบัติอันดับสูงสุด คือ การเสียสละสิ่งของ กำลังกาย ความคิด หรือผลประโยชน์
ส่วนตนให้แกผู้อื่น และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{x} = 2.83$) อันดับรองลงมา
คือ การปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงต่อระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ และ
ตรงต่อคำมั่นสัญญา ($\bar{x} = 2.78$) และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริม
สนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติในอันดับน้อยที่สุด คือ การกระตุนเตือนตนเองให้ตัดสินใจ
ประพฤติกฎปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างรอบคอบและระมัดระวัง ($\bar{x} = 2.50$)

4. การปลูกฝังจริยธรรมในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ครู
มีความเห็นว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
นั้นโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.39$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดับสูงสุด คือ การปฏิบัติ
เป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.48$) อันดับรองลงมา คือ การยกย่อง

ชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี และการเสนอตัวอย่างผู้กระทำดีแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.42$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติคือนักเรียนในอันดับท้ายสุด คือ การชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการของนักเรียนเอง ($\bar{x} = 2.26$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.50$) อันดับรองลงมา คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.35$) และวิธีการที่นักเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน ($\bar{x} = 2.27$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุด คือ การเสียสละสิ่งของ กำลังกาย ความคิด หรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น และการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{x} = 2.54$) กับการกล่าววาจาอันเหมาะสม ($\bar{x} = 2.54$) อันดับรองลงมาคือ การบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคม และเลือกประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ถูกยกย่องดีงามเท่านั้น ($\bar{x} = 2.53$) และอันดับสุดท้ายคือ การใช้กระบวนการค้นหาความรู้ ความจริง หรือทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม ($\bar{x} = 2.28$)

ค. ความคิดเห็นของนักเรียน

1. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการเรียนการสอนในห้องเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยส่วนรวมได้มีการปฏิบัติเพื่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.86$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติคือนักเรียนมากที่สุด คือ การยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดีและการเสนอตัวอย่างผู้กระทำดีแก่นักเรียนโดยส่วนรวม ($\bar{x} = 3.00$) กับการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน และการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้นักเรียน ($\bar{x} = 3.00$) อันดับรองลงมา คือ การชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการของนักเรียนเอง ($\bar{x} = 2.96$) กับการ

คำหนึ่งโหมนักเรียนผู้กระทำผิดและการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำผิด
 ($\bar{x} = 2.96$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การให้คำปรึกษาหารือแก่
 นักเรียนในการดำเนินงานต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.85$) อันดับรองลงมา คือ การควบคุม
 ตนเองให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณผู้สำเร็จครบถ้วน ($\bar{x} = 3.04$) การเสียสละสิ่งของ
 กำลังกาย ความคิด หรือผลประโยชน์ส่วนตัวให้กับผู้อื่นและการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น
 ($\bar{x} = 3.00$) กับ การทำงานในหน้าที่ด้วยความพอใจ มีใจจดจ่อของงานทำงานด้วยความ
 ความเพียรพยายาม และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมน้อยที่สุด คือ
 การวางแผนการปฏิบัติงานล่วงหน้า และการภาคภูมิใจผลการปฏิบัติงานไวล่วงหน้า
 ($\bar{x} = 2.77$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนได้ปฏิบัติ
 มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 3.02$) อันดับรองลงมา
 คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.89$) และวิธีการที่โรงเรียนส่งเสริม
 น้อยที่สุด คือ การให้ตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการอย่างใด
 อย่างหนึ่ง ($\bar{x} = 2.73$) กับ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไข
 ขอบเขตรองในการทำงาน ($\bar{x} = 2.73$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามส่งเสริม และ
 ปลูกฝังให้แก่นักเรียนมากเป็นอันดับสูงสุด คือ การใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้
 ความจริง หรือทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม ($\bar{x} = 2.99$) อันดับรองลงมาคือ
 การเชื่อหรือศรัทธาในสิ่งที่มีเหตุผล มีหลักฐาน หรือข้อมูลรองรับที่สามารถพิสูจน์ได้
 ($\bar{x} = 2.95$) กับ การกล่าวดูจาอันเหมาะสม ($\bar{x} = 2.92$) และคุณลักษณะทาง
 จริยธรรมที่โรงเรียนปลูกฝังในอันดับน้อยที่สุด คือ การมีความพร้อมและต้นตัวทันต่อ
 เหตุการณ์ ($\bar{x} = 2.70$)

2. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการอบรมนักเรียนตาม
 โครงการของโรงเรียน นักเรียนมีความเห็นว่า การอบรมนักเรียนตามโครงการที่
 โรงเรียนจัดขึ้นนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการ เพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับ
 มาก ($\bar{x} = 2.67$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนที่เป็นอันดับแรก คือ การยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี ($\bar{x} = 2.83$) อันดับรองลงมา คือ การตำหนิลงโทษนักเรียนผู้กระทำผิด ($\bar{x} = 2.82$) และวิธีการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ อันดับท้ายสุด คือ การให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียนในการดำเนินงานต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.60$)

วิธีการที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติลำดับที่ 1 คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.75$) ลำดับรองลงมา คือ การศึกษาคุณค่าด้วยตนเอง ($\bar{x} = 2.56$) และวิธีการที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอันดับสุดท้าย คือ การแสดงทรรศนะหรือการออกความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.36$)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติในอันดับสูงสุด คือ การบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคม และเลือกประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ถูกต้องดีงามเท่านั้น ($\bar{x} = 2.85$) อันดับรองลงมา คือ การปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตรงต่อระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ และตรงต่อคำมั่นสัญญา ($\bar{x} = 2.79$) และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติ ตามโครงการอบรมนักเรียนในอันดับที่น้อยที่สุด คือ การยึดถือความจริงและการยอมรับความจริง ($\bar{x} = 2.64$)

3. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียน
นักเรียนมีความเห็นว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 2.67$)

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดับสูงสุด คือ การยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี และการเสนอตัวอย่างผู้กระทำดีแก่นักเรียนโดยส่วนรวม ($\bar{x} = 2.83$) อันดับรองลงมา คือ การตำหนิลงโทษนักเรียนผู้กระทำผิด และการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำไม่ดี ($\bar{x} = 2.82$) และวิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติในการดำเนินงานต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.60$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติ
อันดีสูงสุดคือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.75$) อันดีรองลงมา คือ
การศึกษาคนกว่าควยตนเอง ($\bar{x} = 2.56$) และวิธีการที่โรงเรียนให้นักเรียนได้
ปฏิบัติในอันดีน้อยที่สุด คือ การแสดงทรรศนะหรือการออกความคิดเห็น ($\bar{x} =$
2.36)

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้
นักเรียนได้ปฏิบัติอันดีสูงสุด คือ การทำงานโดยไม่ลืมตัว ($\bar{x} = 2.74$) และ
การบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดศีลธรรมและมาตรฐานความดีความงาม
ของสังคม และเลือกประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ถูกต้องดีงามเท่านั้น ($\bar{x} = 2.74$)
อันดีรองลงมา คือ การปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงต่อระเบียบแบบแผน
กฎเกณฑ์ และตรงต่อคำมั่นสัญญา ($\bar{x} = 2.69$) และคุณลักษณะทางจริยธรรมที่
โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้ปฏิบัติในอันดีน้อยที่สุด คือ การใช้กระบวนการ
วิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.38$)

4. การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในการจัดสิ่งแวดล้อมใน
โรงเรียน นักเรียนมีความเห็นว่าวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัด
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้น โรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.57$) และ
เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรม ครูมีความเห็นว่า

วิธีการที่โรงเรียนปฏิบัติต่อนักเรียนอันดีสูงสุด คือ การ
ยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี และการเสนอตัวอย่างผู้กระทำดีแก่นักเรียนโดย
ส่วนรวม ($\bar{x} = 2.54$) อันดีรองลงมา คือ การทำหนังสือโทษนักเรียนผู้กระทำผิด
และการชี้แนะนักเรียนไม่ให้เอาตัวอย่างผู้กระทำไม่ดี ($\bar{x} = 3.47$) และอันดี
สุดท้าย คือ การชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการของ
นักเรียนเอง ($\bar{x} = 2.20$)

วิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติ
มากเป็นอันดีหนึ่ง คือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{x} = 2.36$) อันดีรองลงมา
คือ การตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงานหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

($\bar{x} = 2.33$) และอันดับสุดท้าย คือ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

คุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติและปฏิบัติมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ การปฏิบัติตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงต่อระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ และตรงต่อคำมั่นสัญญา ($\bar{x} = 2.52$) ระดับรองลงมา คือ การบังคับตนเองไม่ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดศีลธรรมและมาตรฐานความดีงามของสังคม และเลือกประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่ถูกต้องดีงามเท่านั้น ($\bar{x} = 2.46$) และอันดับสุดท้าย คือ การใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์หาข้อมูลหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.16$)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดและประเภทของโรงเรียน

ก. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครู

Same 1. ผู้บริหารโรงเรียนกับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ว่าจะพิจารณารวมทุกด้าน หรือพิจารณาในแต่ละด้าน

Same 2. ผู้บริหารโรงเรียนกับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งโดยส่วนรวม และโดยพิจารณาแยกแต่ละด้าน

Same 3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารวมทุกด้าน แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ฉบับครู ร + นร. แยกต่าง
0

4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนชาย มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารวมทุกด้าน แต่มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียน

5. ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนหญิง มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนสหศึกษา มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารวมทุกด้าน แต่จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านการเรียนการสอนในห้องเรียน

๗. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับนักเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนชาย มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยการพิจารณารวมทุกด้านและพิจารณาแต่ละด้าน

5. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนหญิง มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อรวมทุกด้าน แต่จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในค่านการจัดกิจกรรมนักเรียนและค่านการอบรมนักเรียน

6. ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนสหศึกษา มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาารวมทุกด้าน แต่จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

ค. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียน

1. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเมื่อพิจารณาารวมทุกด้าน แต่จะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

2. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนชายมีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนหญิงมีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อรวมทุกด้าน แต่จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านการอบรมนักเรียน

6. ครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนสหศึกษา มีความคิดเห็นต่อวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนรวมทุกด้านและแต่ละด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

4.1 ในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน การปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความเห็นว่า อุปสรรคหรือปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ การที่มีนักเรียนในแต่ละห้องเรียน มากเกินไป ($\bar{x} = 2.91, 3.11$) รองลงมา คือ การที่ครูแต่ละคนดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมอย่างไม่ทั่วถึงกัน ($\bar{x} = 2.84, 3.00$) อันดับที่ 3 คือ การเรียนการสอนมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากเกินไปจนต้องละเลยเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรม ($\bar{x} = 2.50, 2.74$) อุปสรรคหรือปัญหาอันดับที่ 4 คือ เนื้อหาวิชาของแต่ละรายวิชามีมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับเวลา ทำให้ไม่สามารถให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมได้ ($\bar{x} = 2.48, 2.64$) และปัญหาหรืออุปสรรคอันดับสุดท้าย คือ การที่ครูไม่ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในทุก ๆ คาบ แต่จะเพิ่งสังเกตเห็นเฉพาะพฤติกรรมชั้นหนึ่งเฟียร์ และความตั้งใจในการเรียนเท่านั้น ($\bar{x} = 2.35, 2.47$)

สำหรับนักเรียนมีความเห็นแตกต่างออกไปจากผู้บริหารโรงเรียน และครู คือ นักเรียนมีความเห็นว่าอุปสรรคและปัญหาอันดับแรก คือ การดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมของครูที่ไม่ทั่วถึงกัน ($\bar{x} = 2.76$) ปัญหาอันดับที่ 2 คือ เนื้อหาวิชาแต่ละวิชามีมากเกินไปจนไม่มีเวลาที่จะทำกิจกรรมเพื่อสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมได้ ($\bar{x} = 2.60$) ปัญหาอันดับที่ 3 เป็นข้อปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูจัดเป็นปัญหาอันดับแรก คือ จำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีมากเกินไป ($\bar{x} = 2.58$) สำหรับปัญหาอันดับรองสุดท้ายและอันดับสุดท้าย คือ การที่ครูไม่ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในทุก ๆ คาบ แต่จะเพิ่งสังเกตเห็นเฉพาะพฤติกรรมชั้นหนึ่งเฟียร์ และความตั้งใจในการเรียนเท่านั้น ($\bar{x} = 2.43$) กับ การสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจนเกินไป ($\bar{x} = 2.32$)

4.2 ในด้านการอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน มีความเห็นตรงกันในเรื่องอุปสรรคหรือปัญหาในการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน เฉพาะ

ปัญหาอันดับแรกและอันดับสองว่า ปัญหาอันดับแรกเกิดจากความไม่เหมาะสมของสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม ($\bar{x} = 2.46, 2.48$ และ 2.65) และปัญหาอันดับที่สองเกิดจากความไม่เหมาะสมของเวลาในการอบรม ($\bar{x} = 2.18, 2.32$ และ 2.56) สำหรับอุปสรรคหรือปัญหาอันดับที่ 3 และอันดับที่ 4 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาอันดับที่ 3 เกิดจากผู้ให้การอบรมไม่เป็นที่ชื่นชอบแก่นักเรียน ($\bar{x} = 2.21, 2.46$) สำหรับอุปสรรคหรือปัญหาอันดับสุดท้าย คือ ความไม่เหมาะสมด้านวิธีการในการอบรม ($\bar{x} = 2.05, 2.24$) ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาอันดับรองสุดท้ายและปัญหาอันดับสุดท้ายสลับอันดับกับความคิดเห็นของครูและนักเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ความไม่เหมาะสมด้านวิธีการในการอบรมเป็นอุปสรรคและปัญหาอันดับที่ 3 ($\bar{x} = 2.08$) และปัญหาที่เกิดจากผู้ให้การอบรมไม่เป็นที่ชื่นชอบของนักเรียน เป็นอุปสรรคหรือปัญหาในระดับสุดท้าย ($\bar{x} = 1.88$)

4.3 ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาอันดับแรก คือ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานน้อยมาก ($\bar{x} = 2.49, 2.54$) ปัญหาอันดับที่ 2 คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นเพียงการประเมินผลสำเร็จของงานไม่ได้ มีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติงานน้อย ($\bar{x} = 2.27, 2.33$) ปัญหาอันดับที่ 3 คือ การที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 2.20, 2.40$) แต่ปัญหาอันดับรองสุดท้าย และปัญหาอันดับสุดท้าย ผู้บริหารและนักเรียนมีความเห็นตรงกันออกไป คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า อุปสรรคหรือปัญหาอันดับที่ 4 หรืออันดับรองสุดท้าย คือ ครูเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติงานน้อยไป ($\bar{x} = 1.92$) และปัญหาอันดับสุดท้าย คือ ในการจัดทำกิจกรรมนักเรียนจัดทำกันเองโดยได้รับค่าปรึกษาและเสนอแนะจากครูน้อยมาก ($\bar{x} = 1.84$) ซึ่งสำหรับเรื่องนี้นักเรียนมีความเห็นจัดอันดับสลับกันกับผู้บริหารโรงเรียนว่าปัญหาอันดับสุดท้าย คือ การที่นักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมกันเองโดยได้รับค่าปรึกษาจากครูในระดับน้อยมาก ($\bar{x} = 2.02$) และอุปสรรคหรือปัญหาอันดับสุดท้าย คือ ครูเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติงานน้อยเกินไป ($\bar{x} = 1.95$)

สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นตรงกันกับผู้บริหารโรงเรียนและครูเฉพาะปัญหาอันดับแรกว่า เป็นปัญหาที่เกิดจากการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานน้อย ($\bar{x} = 2.61$) ส่วนปัญหาอันดับที่ 2 คือ การที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รวมกิจกรรม ($\bar{x} = 2.42$) ปัญหาอันดับที่ 3 คือ การประเมินผลกิจกรรมไม่ได้มีการประเมินผลการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนด้วย ($\bar{x} = 2.33$) อันดับที่ 4 คือ ครูเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติงานน้อยไป ($\bar{x} = 2.09$) และปัญหาอันดับสุดท้าย คือ การที่นักเรียนดำเนินกิจกรรมโดยได้รับคำปรึกษาหารือจากครูในระดับที่น้อยมาก ($\bar{x} = 2.03$)

4.4 ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในการจัดลำดับปัญหาที่แตกต่างกันดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า อุปสรรคหรือปัญหาอันดับแรกเกิดจาก นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการปฏิบัติงานน้อยมาก ($\bar{x} = 2.37$) ปัญหาอันดับที่ 2 นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามโครงการจัดสิ่งแวดล้อมน้อยมาก เพราะส่วนมากครูหรือโรงเรียนจะดำเนินการเอง ($\bar{x} = 2.35$) อันดับที่ 3 คือ นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยความศรัทธาแต่จะทำเพราะถูกบังคับ ($\bar{x} = 2.33$) อันดับที่ 4 คือ นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานต่อเนื่องกัน ($\bar{x} = 2.16$) และปัญหาอันดับสุดท้าย คือ ขาดการควบคุมดูแลและชี้แนะให้นักเรียนปฏิบัติให้ถูกต้องจากครู ($\bar{x} = 2.10$)

ครู มีความคิดเห็นว่า อุปสรรคหรือปัญหาอันดับแรก คือ การที่นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยความศรัทธา แต่กระทำเพราะถูกบังคับ ($\bar{x} = 2.40$) รองลงมา คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการปฏิบัติงานน้อยมาก และนักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานน้อยมาก ($\bar{x} = 2.39$) ปัญหาอันดับที่ 4 คือ การไม่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องกัน ($\bar{x} = 2.36$) และปัญหาหรืออุปสรรคอันดับสุดท้าย คือ การขาดการดูแล และชี้แนะให้ปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามขั้นตอนต่าง ๆ ($\bar{x} = 2.10$)

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อุปสรรคหรือปัญหาอันดับแรกเกิดจากการที่นักเรียนไม่ศรัทธาในการปฏิบัติงาน แต่กระทำเพราะถูกบังคับ ($\bar{x} = 2.82$) รองลงมา คือ การไม่ได้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 2.56$) อุปสรรคหรือปัญหาอันดับที่ 3 คือ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการปฏิบัติงานในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.55$) อันดับที่ 4 คือ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.33$) และอุปสรรคหรือปัญหาอันดับสุดท้ายคือการขาดการควบคุมดูแลและชี้แนะในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 2.23$)

พิจารณาโดยส่วนรวม พบว่า อุปสรรคหรือปัญหาที่สำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

ก) ในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน ปัญหาเกิดจากการที่มีจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมากเกินไป และการที่ครูแต่ละคนดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างไม่ทั่วถึงกัน

ข) ในด้านการอบรมนักเรียนตามโครงการของโรงเรียน ปัญหาเกิดจากสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการให้การอบรมไม่เหมาะสม กับปัญหาที่เกิดจากเวลาที่ให้การอบรมไม่เหมาะสม

ค) ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ปัญหาเกิดจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการปฏิบัติงานในระดับน้อย กับ การประเมินผลการจัดกิจกรรมไม่ได้ครอบคลุมถึงการประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนด้วย แต่จะประเมินผลเฉพาะผลสำเร็จของงานเท่านั้น และสิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ง) ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อุปสรรค หรือปัญหาที่สำคัญ คือ การที่นักเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานด้วยศรัทธา แต่จะปฏิบัติเพราะถูกบังคับ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในระดับน้อย เพราะครูหรือโรงเรียนปฏิบัติเองเป็นส่วนมาก และการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการปฏิบัติงานในระดับที่น้อยมาก

5. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับการ
ข้อเสนอแนะในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ที่ตอบแบบสอบถามให้
ข้อเสนอแนะในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยการเติม
ลงในแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้

5.1 ข้อเสนอแนะของนักเรียน

ก) เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรม

- 1) ให้ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน
- 2) ให้มีการปฏิบัติกรปลูกฝังจริยธรรมต่อเนื่องกัน

ตลอดไป

- 3) เน้นการปลูกฝังด้วยการปฏิบัติเป็นประการสำคัญ
- 4) ให้มีการปลูกฝังจริยธรรมสอดแทรกในชั่วโมงสอน

ทุกวิชา ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

- 5) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการปฏิบัติงาน

ให้มากขึ้น

- 6) ให้มีการควบคุมและให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน

อย่างใกล้ชิด

- 7) ส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่มให้มากขึ้น

- 8) ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น

- 9) ให้โอกาสนักเรียนได้ปฏิบัติงานต่าง ๆ มากขึ้น

และปฏิบัติงานภายใต้การให้คำปรึกษาหารือของครู ครูอย่าปล่อยให้ให้นักเรียนปฏิบัติงาน

โดยลำพัง

- 10) การดำเนินงานหรือทำงานต่าง ๆ ควรจัดให้เป็น

ระบบ

- 11) ให้นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกันบ่อย ๆ และให้

นักเรียนรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนรุ่นน้อง

- 12) ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่

โรงเรียนจัดขึ้น

- 13) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน
และในหมู่เด็กเรียนด้วยกัน
- 14) ควรมีการยกย่องชมเชยนักเรียนผู้กระทำดี คำนิ
ลึงโหมนักเรียนผู้กระทำผิด
- 15) มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีการ
ประเมินผลการปลูกฝังจริยธรรมความดีไปทั่วเสมอ

ข) เกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องการให้จัดขึ้น

- 1) เชิญวิทยากรมาอบรมเป็นประจำ
- 2) ให้มีการฝึกสมาธิ
- 3) จัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
- 4) มีการอบรมประจำสัปดาห์
- 5) อบรมนักเรียนเป็นรายบุคคล

ค) เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ต้องการให้ปลูกฝัง

แก่นักเรียน

- 1) การมีระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่น การรวมแถว
ในตอนเช้า และการซื้อหรือรับประทานอาหารเที่ยง
- 2) การแสดงความเคารพของนักเรียน
- 3) การมีสัมมาคารวะ
- 4) การเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 5) การแสดงความเป็นผู้มีน้ำใจ และการไม่เอาเปรียบ
เอาเปรียบซึ่งกันและกัน
- 6) การเสียสละ (โดยเฉพาะการเสียสละของรุ่นพี่)
- 7) ความซื่อสัตย์สุจริต
- 8) การเห็นประโยชน์ส่วนรวม
- 9) ความสามัคคี
- 10) การไม่เป็นคนมักง่าย เช่น ไม่ทิ้งขยะเพ่นพ่าน

ไม่เป็นที่

11) การรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน โดยเฉพาะการปฏิบัติคนไม่ถูกไม่ควรในขณะเวลาแต่งเครื่องแบบนักเรียน

12) การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน

13) การมีวินัยในตัวเอง

14) ความเป็นผู้นำและปฏิบัติตามที่ดี

15) การตรงต่อเวลา

16) การมีมรรยาทในการฟัง

17) ความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร

5.2 ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ก) เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรม

1) ให้ครูประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2) ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วม

3) การปลูกฝังจริยธรรมจะต้องกระทำต่อเนื่องกัน

ตลอดไป

4) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

5) ปลูกฝังจริยธรรมด้วยการสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกวิชา และในการจัดกิจกรรมทุกอย่าง

6) ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

7) วางแนวทางหรือโครงการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยครูทุกคนหรือนักเรียนมีส่วนร่วมด้วย

8) มีการติดตามผล ประเมินผลการทำงาน และแก้ไขข้อบกพร่องเสมอ

9) มีโครงการต่อเนื่องตลอดปี

10) ให้ความสำคัญมาก ๆ เพื่อให้เกิดเป็นนิสัย

11) เสนอตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จเนื่องจากผล

ของการกระทำดี

12) ให้ผู้ปกครองและสังคมภายนอกมีส่วนร่วมในการปลูกฝัง
จริยธรรมแก่นักเรียนด้วย

13) ให้นักเรียนมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น

14) ชี้แจง ให้ออกเสนอแนะในการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติตน
ของนักเรียน ภัยการให้เหตุผลที่เหมาะสม และไม่ใช้วิธีการบังคับ หรือข่มขู่นักเรียน

15) ให้อิสระในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนให้มากยิ่งขึ้น

16) ให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น

17) การอบรมจริยธรรมอย่าเน้นเนื้อหามากเกินไป แต่ให้
เน้นที่การปฏิบัติ

18) เอาสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาอบรมก่อน

19) ใช้วิธีการอบรมหรือปลูกฝังจริยธรรมด้วยวิธีแปลกใหม่
และเน้นให้นักเรียนมีศรัทธายอมรับปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

20) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการและปฏิบัติงาน
ให้มากขึ้น

21) ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาในการทำงาน

22) ให้นักเรียนมีโอกาสตัดสินใจในการทำงานมากขึ้น

ข) เกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องการให้จัดขึ้น

1) จัดชุมนุมจริยธรรมในโรงเรียน

2) อบรมบรรยายให้นักเรียนในโอกาสต่าง ๆ

3) ทำโรงเรียนให้เป็นเสมือนวัด

4) ไม่ควรจัดกิจกรรมเรียนแบบเดินเรียน

5) จัดนิทรรศการทางจริยธรรม

6) ให้อาจารย์ทุกคนพบปะนักเรียนในเวลาประชุมทุกสัปดาห์

7) ให้มีการสอนศีลธรรมเหมือนหลักสูตรก่อน ๆ

8) ให้วิชาจริยธรรมเป็นวิชาบังคับ

9) ให้มีการอบรมครูเพื่อสอนจริยธรรม

10) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมทางจริยธรรมลงใน
การเรียนการสอนทุกวิชา และมีการประเมินผลงานจริยธรรมด้วยเสมอ

ค) เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ต้องการให้ปลูกฝังแก่นักเรียน

- 1) ความสามัคคี
- 2) ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีวินัย
- 3) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- 4) การปฏิบัติตนให้เป็นคนมีมรรยาทอันดีงาม
- 5) ความยุติธรรมในสังคม

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแล้ว พบประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ก. เกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไป

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน มีความเห็นว่า โรงเรียนได้ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการเรียนการสอนในห้องเรียนมากกว่าวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การเรียนการสอนในห้องเรียน คือ การอบรมนักเรียนตามโครงการ การจัดกิจกรรมนักเรียน และจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะการเรียนการสอนปัจจุบันมีแนวโน้มและเน้นในเรื่องเด็กเป็นศูนย์กลางมากขึ้น มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมาก ใ้ช้กระบวนการวิทยาศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น ถึงผลการวิจัยของ สุนิสา เปงยอง ที่พบว่า การสอนเน้นให้นักเรียนมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การวิจารณ์ การวางแผน และการเรียนมุ่งให้รู้จริง ปฏิบัติได้ และมี การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (สุนิสา เปงยอง 2526 : 132) วิธีสอนที่นำมาใช้เป็นวิธีการที่ออกเหนือจากวิธีดั้งเดิมคือ การบรรยาย เช่น วิธีการอภิปราย โต้ว่าที่ การสอนแบบบทบาทสมมุติ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งการสอนเหล่านี้เอื้อต่อการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณสมบัตินักเรียนทั้งสิ้น นอกจากนี้เนื่องมาจากการที่ครูส่วนใหญ่เข้าใจวิธีการวัดผลและประเมินผลมากยิ่งขึ้น (วสันต์ รั้งรองรัตน์ 2523 : 6) แต่ขอคนพบนี้จะไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุกม ปัญญา

ที่พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ครูยังยึด การสอนแบบเก่า คือ การสอนโดยยึดถือว่า "ตัวครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าการยึดเด็ก เป็นศูนย์กลาง" (อุคม ปัญญา 2526: 77)

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังมีความแตกต่างกันกับผลการวิจัยของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2523: 51) ที่ศึกษาพฤติกรรม ของครูกรมสามัญศึกษา และพบว่า วิธีการที่ครูใช้ในการปลูกฝังจริยธรรม คือ ครูใช้วิธี บอกรับแนะนำมากที่สุด รองลงมา เป็นวิธีให้นักเรียนฝึกพฤติกรรม ให้รางวัล-ลงโทษ นักเรียนอภิปรายเหตุผล และให้สังเกตพฤติกรรมตนเอง

2. เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการศึกษานอกห้องเรียน พบว่า กิจกรรมที่ โรงเรียนสามารถดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนได้มากและลดหลั่นกันมาตาม ลำดับ คือ การอบรมนักเรียนตามโครงการ การจัดกิจกรรมนักเรียน และการจัด สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อค้นพบจากการวิจัยในเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ อภิชาติ ชัยพล และคณะ ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดจริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่า หนังสือที่เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมแก่นักเรียนยังมี ใช้น้อยมาก ผู้บริหารให้การอบรมอยู่ในเกณฑ์น้อย แม้จะมีโครงการส่งเสริมจริยธรรม แก่นักเรียนหลายโครงการ แต่ก็ยังไม่มีโครงการในลักษณะของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ใช้ในการอบรม รวมทั้งการวัดผลและติดตามผลยังดำเนินไปน้อยมาก ส่วนใหญ่จะกระทำ หลังการอบรมและวัดความรู้ความจำมากกว่าพฤติกรรมและทัศนคติของผู้เรียน ผลที่ปรากฏ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติแสดงความไม่ชอบในแนวจริยธรรมหลายประการ แต่ผล ของพฤติกรรมที่แสดงออกไม่สอดคล้องกับทัศนคติความไม่ชอบ เช่น ในด้านความมีระเบียบ วินัย ความเชื่อมั่นในตนเอง แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการค้นพบข้างตอนของ อภิชาติ ชัยบาล ในเรื่องที่เขาค้นพบว่า ครูสนใจต่อการอบรมจริยธรรมแก่นักเรียน (อภิชาติ ชัยบาล และคณะ 2523: 10-11)

สำหรับเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียน บุญมี พันธุ์ไทย และคณะ (2523) ได้ศึกษาสภาพการวิจัยหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากจะจัดกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน จากหนังสือคู่มือปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งช่วยการสัมภาษณ์ครูอาจารย์ในโรงเรียนที่นำแบบสอบถามไปดำเนินการหาข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมนักเรียนกันอย่างกว้างขวาง แต่ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่า โรงเรียนปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโดยการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับที่น้อย คือ เป็นอันดับที่ 3 ใน 4 อันดับ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากความผิดพลาดและบกพร่องในการจัดกิจกรรมของแต่ละโรงเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ในการจัดกิจกรรมนักเรียนมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญ คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมน้อยมาก นักเรียนมีโอกาสแสดงออกน้อย ครูเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมนักเรียนและให้คำปรึกษาหารือในการปฏิบัติงานของนักเรียนในอัตราที่น้อยมาก

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า โรงเรียนดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในอัตราที่น้อย คือ เป็นอันดับสุดท้ายในสี่กระบวนการ นั้นสอดคล้องกับการวิจัยของ อภิชาติ ชัยบาล และคณะ (2523) ที่ว่า โรงเรียนส่วนมากจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการอบรมจริยธรรมแก่นักเรียน เช่น ขาดคติพจน์ สุภาษิต หรือคำขวัญ และคติธรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องเตือนสติแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ที่พบปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่พบว่า การดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้นมีปัญหาและอุปสรรค คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานน้อยมาก นักเรียนปฏิบัติงานเพราะถูกบังคับ การทำงานไม่ต่อเนื่องกัน และขาดการชี้แนะแนวทางหรือควบคุมดูแลให้ปฏิบัติงานให้ดำเนินไปโดยวิธีการที่ถูกต้อง

3. เกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่โรงเรียนหรือครูปฏิบัติต่อนักเรียนนั้น พบว่า โรงเรียนหรือครูได้ปฏิบัติในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปหาน้อย คือ การยกย่องชมเชยผู้กระทำความดี การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่นักเรียน

การติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน การเสนอแนวทางในการปฏิบัติงาน และ
 ปฏิบัติตนของนักเรียนให้ถูกต้องตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมกับการทำหนังสือของนักเรียน
 ผู้กระทำผิด การให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน และการชี้แนะให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจ
 ปฏิบัติงานตามความต้องการของนักเรียน

การที่ครูได้ปฏิบัติกิจกรรมปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก
 เช่นนี้เป็นเพราะความดีของตัวครู ความสามารถในการแสดงบทบาทการเป็นครู กล่าว
 คือ ในการสอนครูส่วนมากใช้หลักสูตรประมวลการสอน คู่มือครู โครงการสอน หนังสือ-
 สื่ออ่านประกอบ และหนังสือคู่มือต่าง ๆ เป็นเอกสารมากกว่าเอกสารอื่น ๆ (วสันต์
 วัชรอรุณ 2523 : 6) ครูอาจารย์ส่วนใหญ่สนใจในการอบรมจริยธรรมแก่นักเรียน
 และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน (อภิชาติ ชัยบาล และคณะ 2523 : 11)
 ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เหมาะสมทางค่านพฤติกรรมค่านมรรยาท ค่านก
 การพูด ค่านการแต่งกาย และการตรงต่อเวลา (กรมสามัญศึกษา กระทรวง-
 ศึกษาธิการ 2523 : 51)

4. เกี่ยวกับกิจกรรมหรือวิธีการที่โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน
 ได้ปฏิบัติเพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมนั้น พบว่า โรงเรียนใดส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้มากไปหาน้อย คือ การทำงาน
 ร่วมกันเป็นกลุ่ม การศึกษาตนเอง การแสดงทัศนะหรือออกความคิดเห็น
 กับการตัดสินใจ เลือกแนวทางปฏิบัติงานหรือดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง และการ
 ประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน ซึ่งทั้งหมด
 นี้ นักเรียนได้ปฏิบัติในระดับมากในทุกกิจกรรม แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาระดับ
 มัธยมศึกษาในปัจจุบัน ได้ดำเนินการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนตามแนวทางที่ถูกต้อง
 ทั้งนี้เป็นเพราะการส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่มนั้นจะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์หลายประการ เช่น จะช่วยสร้างนิสัยเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และยอมรับ
 ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ 2524 : 146) นอกจากนี้จะช่วย
 ในการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะได้อีกด้วย สำหรับการให้ศึกษาตนเอง

เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ สร้างวินัยในตนเองได้มาก เพราะต้องบังคับตนเองให้สำเร็จจุดมุ่งในเวลาที่กำหนด สร้างเสริมคุณลักษณะนิสัยยกตน ขยันขันแข็ง และเสริมสร้างคุณลักษณะการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา การให้นักเรียนได้แสดงทัศนะหรือออกความคิดเห็น เป็นการส่งเสริมการคิด และการแสดงออกที่เหมาะสมกับหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้เป็นคนกล้าแสดงออก และกล้าแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ดีอื่น ๆ ตามมาด้วย เหล่านี้เป็นต้น

5. เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรมที่โรงเรียนพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัตินั้น ปรากฏว่าโรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติในระดับมาก เรียงลำดับจากมากมาหาน้อย คือ 1) หิริโอตตปปะ 2) เมตตากรรณา 3) ซื่อสัตย์สุจริต 4) การไม่สัจจธรรม 5) สติ-สัมปชัญญะ 6) ขยันหมั่นเพียร 7) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา 8) ความไม่ประมาท

ข้อค้นพบในการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จากจังหวัดในทุกเขตการศึกษา ในด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน ที่พบว่า ลักษณะทางจริยธรรมที่ครูปลูกฝังในระดับมาก คือ ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย จริยธรรมที่ครูปลูกฝังน้อย คือ ความมีเหตุผล ความอดุสาหะ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนจริยธรรมที่ครูปลูกฝังน้อยมาก (ไม่ถึง 5%) คือ จริยธรรมด้านการประหยัด ความเสียสละ ความเมตตากรรณา ความกตัญญูกตเวที และความยุติธรรม (กรมสามัญศึกษา 2523: 51)

ข. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเมื่อพิจารณาโดยรวม คือ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วโรงเรียนได้ปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.90, 2.67, 2.62$) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของ อภิชาติ ชัยบาด และคณะ ที่ได้ศึกษาสภาพการจักรัยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูสอนสังคมศึกษาและวิชาอื่น ๆ รวมทั้งนักเรียน ซึ่งมีผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนจำนวนเกินกว่าร้อยละ 80 ของโรงเรียนทั้งหมด (30 โรงเรียน) ยังจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการอบรมจริยธรรมแก่นักเรียนค่อนข้างมาก เช่น ชาติคติพจน์ สุภาษิต หรือคำขวัญ และคติธรรมต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องเตือนสติแก่นักเรียน หนังสือที่เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนด้านจริยธรรมแก่นักเรียนยังมีช้อยมาก ครู-อาจารย์มักจะมุ่งสอนเนื้อหาสาระในวิชาที่กำลังสอนอยู่ตลอดเวลา จึงไม่มีเวลาสอดแทรกจริยศึกษาในช่วงโมงสอน ผู้บริหารให้การอบรมอยู่ในเกณฑ์น้อย แม้จะมีโครงการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนหลายโครงการ แต่ก็ยังไม่มีโครงการในลักษณะของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการอบรม รวมทั้งการวัดผลและติดตามผลยังดำเนินไปน้อยมาก ส่วนใหญ่จะกระทำหลังการอบรม และวัดความรู้ความจำมากกว่าพฤติกรรมและทัศนคติของผู้เรียน (อภิชาติ ชัยบาด และคณะ 2523: 11) แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภา เกษรศิริเจริญ ที่ศึกษาประสิทธิภาพของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครและพบว่า ประสิทธิภาพครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครอยู่ในเกณฑ์ปกติ (วิภา เกษรศิริเจริญ 2520: 11) นั้นย่อมหมายความว่า ครูมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในเกณฑ์ปกติด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสรุปเรื่องผลการวิจัยทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในคานพฤติกรรมของผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรใหม่ที่เห็นว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้เรียนโดยทั่วไปอยู่ในขั้นที่พึงประสงค์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526: 55)

ผลการวิจัยนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานการปลูกฝังจริยธรรมที่ทำให้ นักเรียนมีความคิดรวบยอดทางจริยธรรมแล้ว ปรากฏว่าสอดคล้องกับผลงานการวิจัยเกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางจริยธรรมของนักเรียนของผู้วิจัยหลายคน เช่น สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วิเชียร พงษ์ประเสริฐ ที่ศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซุกซน ความยุติธรรม และ ความมีเหตุผล ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรม

ทุกคนลักษณะทางจริยธรรม และรวมทุกคนลักษณะทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ (วิเชียร พงษ์ประเสริฐ 2526: 89) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีวรวรรณ วิรัชกุล จงจรดี แจมจันทร์ นิตรา วรรณะ และปาริชาติ นาคอิม ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในจังหวัดชลบุรี จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครสวรรค์ มี พฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ในคุณลักษณะทางจริยธรรม เรื่อง ความ รับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความอดทน และ ความยุติธรรม (จีวรวรรณ วิรัชกุล 2524, จงจรดี แจมจันทร์ 2524, นิตรา วรรณะ 2524 และ ปาริชาติ นาคอิม 2524, อ้างใน วิเชียร พงษ์ประเสริฐ 2526: 91) ที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้รับการเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรมมากทั้งในด้าน ความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติจริง จากสถาบันต่าง ๆ ซึ่งได้ปฏิบัติการ ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนตามจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่มุ่งพัฒนามุคสิกภาพ สร้างเสริม และปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เช่น ให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่ หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิด และวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อ สัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงาน มานะ อดทน พากเพียร ซын ประหยัด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกาสังคม รับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จัก ทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี รู้จักเสียสละ แก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและ เหตุผล เป็นต้น (อ้างใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521) และเป็นหลักสูตร ที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม เน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ เพื่อให้ รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และ ยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา รับผิดชอบตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และ ประเทศชาติ รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความซынหมั่นเพียร อดทน รู้จักประหยัด มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ เห็นคุณค่าของศิลปะวิทยาการ วัฒนธรรม ธรรมชาติ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นต้น (อ้างใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524)

อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเมื่อแยกพิจารณาเป็นด้าน ๆ คือ ด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน ด้านการอบรมนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และเมื่อแยกพิจารณาตามประเภทและขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

ก) ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับความความคิดเห็นของครู

1) ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เฉพาะในเรื่องวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 3.00$) แต่ครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.22$) การที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสองประเภทมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเช่นนี้ เป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้วางโครงการการจัดกิจกรรมนักเรียน ได้มีการออกหมายกำหนดการการปฏิบัติงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติกิจกรรม วางโครงการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จึงมีความเห็นว่าโรงเรียนคงจะดำเนินการตามแผนการต่าง ๆ เหล่านั้น แต่ครูเป็นผู้ปฏิบัติ การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ครูยอมรับที่เด็กหนายางและรู้ในรายละเอียดของการปฏิบัติงาน และเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูส่วนใหญ่ในการจัดกิจกรรมนักเรียน สามารถกล่าวได้ว่าครูส่วนใหญ่ละเลยต่อการร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน การที่ครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับน้อยนั้นจึงน่าจะเป็นการถูกต้องมากกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่พิจารณาเฉพาะโครงการและขั้นตอนกับผลงานที่สำเร็จด้วยผู้ปฏิบัติงานเพียงไม่กี่คนโดยไม่ได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าได้รับความร่วมมือมากน้อยเพียงใดและได้ปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมให้แก่เด็กเรียนอย่างไรบ้าง และนอกจากนี้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้แสดงบทบาทในการทำกิจกรรมนักเรียนไ้มาก จนบางครั้งสามารถดำเนินการเองเลยแทนที่จะเป็นผู้หนุนนโยบาย และ

ติดตามผล ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีครูจำนวนน้อย ผู้บริหารจึงพิจารณาจากบทบาทของตนเองในการตัดสินใจให้นำหนักของภารกิจโดยส่วนรวม เป็นประการสำคัญ

2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนใช้ปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมาก แต่ครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนยังปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีอาคารสถานที่มาก บางแห่งโรงเรียนมีเนื้อที่กว้างขวาง จำนวนนักเรียนและจำนวนครูในโรงเรียนมีมาก บทบาทของครูผู้สอนจึงแคบลง บางคนรับผิดชอบเฉพาะการสอนตามตารางสอนของตนเท่านั้น นอกจากนี้เนื่องจากมีบุคลากรมากโรงเรียนจึงสามารถเลือกสรรบุคคลที่มีความสามารถสูง และ/หรือมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานนอกเหนือจากการสอนมาปฏิบัติงานอื่นซึ่งเป็นงานพิเศษ ครูบางคนจึงเกือบจะไม่มีงานพิเศษหรือต้องรับผิดชอบงานพิเศษอื่นใดเลย แต่ขณะเดียวกันบุคลากรบางคนมีงานที่ค่อนข้างมากจนทำไม่ทัน มีความเหลื่อมล้ำกันในเรื่องความรับผิดชอบงานในโรงเรียนและงานพิเศษนอกโรงเรียน การกระจายงานหรือแบ่งงานกันทำมีอย่างกว้างขวาง ไม่เหมือนโรงเรียนเล็ก ๆ ที่บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่จะต้องช่วยกันเกือบทุกคนงานจึงจะสำเร็จลงไปได้

สำหรับงานการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในโรงเรียนใหญ่สามารถกระทำได้อย่างกว้างขวาง เพราะมีบุคลากรครบครัน บุคลากรคนหนึ่งรับผิดชอบงานแคบๆ และนอกจากโรงเรียนใหญ่ ๆ มีเจ้าหน้าที่หรือคนงานภารโรงอย่างครบครัน บางโรงเรียนมีการโรงมากถึง 25 - 30 คน งานการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจึงมักจะเป็นหน้าที่ของคนงานภารโรงเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน โรงเรียนใหญ่หลายโรงให้ภารโรงเป็นผู้ทำเอง แทนที่จะมอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดนิสัยที่ดี หรือบางที่มีการตกลงในชั้นหลักการแล้วว่า งานบางอย่างจะให้เป็นที่ของนักเรียน แต่ในชั้นปฏิบัติครูที่ปรึกษาไม่ได้ดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติตามโครงการนั้น ๆ ซึ่งเรื่องเหล่านี้ครูรู้ดี แต่ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถทราบถึงรายละเอียดในการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไร และ

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ผู้บริหารทราบว่ามีโครงการปฏิบัติงานในด้านการจัด
สิ่งแวดล้อมนี้จำนวนมาก เพราะตนเองเป็นผู้คุมนโยบาย จึงมีความคิดเห็นว่าคงจะมีการ
ปฏิบัติอย่างทั่วหน้านั้นเอง

3) ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภท
โรงเรียนชาย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมใน
โรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ดำเนินการปลูกฝังจริยธรรม
แก่นักเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 2.75$) แต่ครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงาน
ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยวิธีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในระดับน้อย ($\bar{x} =$
2.34) ทั้งนี้ควยเหตุผลเช่นเดียวกับข้อ 1.2 ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภท
โรงเรียนชายเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางที่กำลังจะใหญ่อย่าง
เต็มที่ในระยะเวลาอันใกล้นี้เกือบทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

4) ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภท
โรงเรียนสหศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน
เรื่องวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน

โรงเรียนสหศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนทั้งที่เป็น
นักเรียนชายและนักเรียนหญิง การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสหศึกษาจึงมีลักษณะ
พิเศษที่แตกต่างจากโรงเรียนชายล้วนหรือโรงเรียนหญิงล้วน โดยเฉพาะเรื่องของการ
จัดวิชาพื้นฐานอาชีพ และวิชาเลือก ซึ่งจะต้องให้สอดคล้องและจะต้องให้สนองความ
ต้องการของนักเรียนทั้ง 2 เพศ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องพิจารณาอย่างหนักในการ
บริหารงานวิชาการให้โดยผสมความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา แต่ครูเป็นผู้ปฏิบัติงาน
การเรียนการสอนในห้องเรียน ครูยอมรับมรรยาตละเอียดมากกว่า นอกจากนี้อาจจะเป็น
เพราะ ผู้บริหารโรงเรียนยังให้ความสำคัญต่องานวิชาการน้อยไป รวมทั้งขาดความ
สามารถในด้านการวัดผลและการประเมินผลการศึกษาและการนิเทศ (อเนก นิรัญ
2521: 91) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาให้ความสำคัญ
ทางด้านการบริหารบุคคล กิจงานธุรการ การเงิน และการบริหาร งานบริหารกิจการนักเรียน

มากกว่างานบริหารวิชาการ (ถวัลย์ บุญแสน 2522: 86) สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาต่างมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรง คือ งานฝ่ายปกครอง งานฝ่ายบริการ (ยกเว้นงานธุรการ เพราะไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้) ซึ่งผู้บริหารเหล่านี้อาจจะมุ่งหวังผลสำเร็จในงานมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อกระบวนการการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดคุณลักษณะทางจริยธรรมแก่นักเรียน แต่สำหรับครูนั้นมีหน้าที่เป็นครูสอนประจำวิชา และเป็นครูที่ปรึกษาด้วย ครูจึงได้แสดงบทบาทที่ใกล้ชิดกับนักเรียนตลอดเวลา โดยครูได้แสดงบทบาททั้งด้านการสอน การอบรม การปกครอง การวัดผล แนะนำ ช่วยงานกิจกรรมพิเศษของนักเรียน และทำงานเกี่ยวกับธุรการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ทั้งนี้ครูจึงสัมผัสกับนักเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ย่อมทราบสภาพปัญหาในห้องเรียนอันเกิดจากนักเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูส่วนใหญ่จึงยังไม่พอใจต่อสภาพการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

ข) ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
กับความคิดเห็นของนักเรียน

1) ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทโรงเรียนชายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในทุกด้านและโดยส่วนรวม ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนชายเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และเป็นโรงเรียนที่กำลังจะเป็นขนาดใหญ่เกือบทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาต้องรับผิดชอบงานมากถึง 4 ฝ่าย คือ ทางด้านธุรการ ด้านวิชาการ ด้านการปกครอง และด้านบริหาร หัวหน้าสถานศึกษาต้องเข้าร่วมและรับทราบการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาจึงมีความเห็นว่าหน้าที่โรงเรียนมีกิจกรรมทางการศึกษามากมายย่อมหมายถึงการได้มีการได้ปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนในเกณฑ์มากเช่นกัน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาก็เช่นเดียวกับหัวหน้าสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบงานในฝ่ายของตนเองมากมาย และต้องรวมกิจกรรมกับฝ่ายอื่น ๆ ด้วย จึงมีความเห็นว่าโรงเรียนจะต้องปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนในเกณฑ์มากด้วย

อีกประการหนึ่งในขณะนี้หลายโรงเรียนได้บังคับกิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี และกิจกรรมจริยธรรมให้นักเรียนเข้าร่วมทั้งโรงเรียน ทางด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้พยายามจัดให้คู่สะอาดเรียบร้อย โดยมีการวางโครงการและแผนงานต่าง ๆ ไว้ครบถ้วน และกว้างขวาง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นปัจจัยใหญ่บริหารโรงเรียนประมวลว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรม แก่นักเรียนในระดับมาก แต่ในทางปฏิบัติหลายโรงเรียนบังคับกิจกรรมให้นักเรียนเข้าร่วม ครูเป็นผู้วางโครงการเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการจัดกิจกรรม น้อยมาก ไม่รื้อทำในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้รวม นอกจากนี้ถ้าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้รวมตามความสมัครใจ จะมีปัญหาในเรื่องนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รวมกิจกรรมทุกขั้นตอน จะมีนักเรียนเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่มีส่วนร่วมตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ คนอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงตัวประกอบในการทำกิจกรรมเท่านั้น ด้านครูที่ปรึกษาจะไม่คอยให้ความสนใจให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียน นักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินงานเอง เกือบทั้งหมด บางครั้งการจัดกิจกรรมบางอย่างทำให้เสียเวลาทางลบ คือ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่ไม่ดีแก่นักเรียน เช่น เป็นเหตุให้นักเรียนมีวุ่นวายกันสนุกสนาน เล่นการพนัน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หนีเรียน ประพฤติผิดทางเพศ ตลอดจนทุจริตในเรื่องเงินทองในกรณีที่มีการทำกิจกรรมบางอย่างได้รับเงินสนับสนุนจากบุคคลภายนอก

ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนใหญ่ ๆ ก็เช่นเดียวกับ การจัดกิจกรรมนักเรียน กล่าวคือ ในขั้นปฏิบัติการจริง ๆ นักเรียนมีส่วนร่วมในระดับ น้อยมาก ส่วนมากเป็นเรื่องของครู เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดห้องสมุด การจัดห้องจริยธรรม การแนะนำ การจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ การทำป้ายประกาศ คำขวัญ หรือสlogan ต่าง ๆ การทำงานตามโครงการอาหารกลางวัน การจำหน่ายเครื่องเขียน แบบเรียน หรือสิ่งของอื่นตามโครงการสหกรณ์และสวัสดิการในโรงเรียน งานบางอย่าง การโรงเรียนเป็นผู้ปฏิบัติเอง เช่น เรื่องการรักษาความสะอาดในโรงเรียน และการรักษา บริเวณโรงเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สมควรที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติให้มากที่สุด ครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนควรจะเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อสนับสนุนคำกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี เพราะพบว่าในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมใน

ระดับที่น้อยมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาทั้งหมดความคิดเห็นของนัก เรียนต่อการปลูกฝัง จริยธรรมแก่นัก เรียนจึงแตกต่างจากความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับค่า .05

สำหรับด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูดำเนินการ สอนโดยหวังผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการมากจนต้องละเลยที่จะปลูกฝังคุณลักษณะทาง จริยธรรม ที่ดีให้แก่ักเรียน ด้วยกรณีความปรารถนาที่จะสอนให้ทันตามเนื้อหาที่กำหนดในบทเรียน เป็นประการสำคัญ นอกจากนี้ในการปลูกฝังคุณลักษณะทาง จริยธรรมแก่นักเรียนใน ห้องเรียนครูจะไม่ได้ปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างทั้ดเทียมกัน เพราะไม่ได้วางแผน ล่วงหน้าไว้อ่อน คุณลักษณะที่ครูปลูกฝังมาก คือ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย ความมี เหตุผล ระดับปานกลาง คือ ความอดุสาหะ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต แต่ ที่ปลูกฝังในระดับน้อยมาก คือ ความประหยัด ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความ กตัญญูกตเวที และความยุติธรรม (กรมสามัญศึกษา 2525: 99) นอกจากนี้การปลูกฝัง คุณลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น ครูแต่ละคนดำเนินการปลูกฝังอย่างไม่เท่าเทียมกัน ครูอาจารย์บางคนเข้มงวดกวดขัน บางคนปล่อยปละละเลย นักเรียนหนึ่งเป็นผู้รับการ ปลูกฝังจริยธรรมเหล่านั้น ย่อมทราบความจริงที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเป็นอย่างดี จึงยอม พิจารณาได้ถูกต้องกว่าผู้บริหารโรงเรียนสำหรับเรื่องนี้

ส่วนด้านการอบรมนักเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนพอใจใน การปฏิบัติของทางโรงเรียนมากกว่านักเรียน แสดงว่าผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติ ในระดับมาก คงจะได้มีการปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ ในระดับมากด้วย แต่นักเรียนยังพบ ข้อบกพร่องในการอบรม หรือไม่สนใจการอบรมต่าง ๆ เหล่านั้น

2) ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนหญิงมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน ด้านการอบรมนักเรียน และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็น ว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับที่มากกว่าความคิดเห็นของ นักเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนหญิงเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และค่อนข้างจะใหญ่ เช่นเดียวกับโรงเรียนชาย ผู้บริหารโรงเรียนมีภาระหน้าที่ที่จะต้องควบคุมดูแลเป็นอย่างดี ย่อมมีความคิดเห็นว่าจะได้มีการปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมในระดับมาก และ

ในค่านักเรียนก็เช่นกัน ย่อมมีความคิดเห็นคล้ายคลึงกับนักเรียนชายว่า คนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับน้อย และโคเห็นความบกพร่องของทางโรงเรียนเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิงมีความแตกต่างกันในลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก แสดงว่า นักเรียนโรงเรียนชายและนักเรียนโรงเรียนหญิงได้รับประสบการณ์การเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันคล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนหญิงและโรงเรียนชายเป็นโรงเรียนที่มีครูที่มีอายุมากเป็นส่วนใหญ่ และเป็นที่ทราบกันดีว่า ครูอายุมากมักจะที่เก่ง คาเก่งมากกว่าครุหนุ่มสาว สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะครูอาวุโสผู้นั้นอยู่มานาน มีความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งกว่าครูใหม่ ๆ จึงกล้าที่จะปรับแก้พฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของนักเรียนบอยยิ่งกว่าครุหนุ่มสาว เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ครูอาวุโสผู้นั้นมีความคุ้นเคยกับระบบชีวิต และระบบพฤติกรรมในโรงเรียนมาเป็นเวลานานจนมีความมั่นใจที่จะตัดสินใจได้ฉับไวกว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม และเมื่อพบพฤติกรรมใดที่เบี่ยงเบนไปจากแนวที่ตนเห็นว่าเหมาะสมก็ตัดสินใจได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่จะต้องแก้ไข ส่วนครุหนุ่มสาวนั้นอาจจะยังไม่มีแนวความคิดที่เด่นชัดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม และอาจจะไม่มีความเชื่อมั่นใน "บารมี" ของตัวเองมากพอที่จะเข้าแก้ไขพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของนักเรียนได้ทันท่วงที ครูอาวุโสจึงอาจจะมี การปรับแก้พฤติกรรมนักเรียนได้ไม่ทันท่วงทีเท่าครุหนุ่มสาว (กรมสามัญศึกษา 2525 : 106-107) และเรื่องการปรับแก้พฤติกรรมเหล่านี้ ครูอาวุโสทำได้ดีในเวลาสอนในห้องเรียนมากกว่าในกิจกรรมอื่น นักเรียนจึงมีความเห็นว่าครุได้มีการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียนในระดับที่มากแล้ว อีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะโรงเรียนหญิงยอมมีครู-อาจารย์ที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย หากพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างครูชายกับครูหญิง พบว่าครูหญิงมีแนวโน้มที่จะปรับแก้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนบอยยิ่งกว่าครูชาย โดยเฉพาะพฤติกรรมค่านมารยาท ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูหญิงมีความละเอียดละออ หรือรู้จักจิตมากกว่าครูชายในการปรับพฤติกรรมของนักเรียน (กรมสามัญศึกษา 2525 : 106) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนนั่นเอง ดังนั้นจึงเป็นข้อสนับสนุนอีกประการหนึ่งว่าตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนหญิงนั้นโรงเรียนได้มีการปลูกฝัง

จริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมากแล้ว ซึ่งต่างกับในโรงเรียนชายที่นักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับเดียวกันใกล้เคียงกับวิธีการอื่น ๆ และเป็นข้อสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนหญิงเกี่ยวกับวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนสหศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับค่า .05 ในเรื่องการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียนและด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติในระดับที่มากกว่าความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 ด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนสหศึกษามีทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โรงเรียนจะต้องมีโครงการจัดการศึกษาให้สนองความต้องการและลักษณะของนักเรียนทั้ง 2 เพศ โดยเฉพาะในด้านการเรียนการสอนในห้องเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งเรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีส่วนในการวางโครงการทัศนใจ และวางแผนในการดำเนินงาน จึงทำให้ผู้บริหารพิจารณาว่าโรงเรียนคงจะได้ปฏิบัติในระดับมาก แต่ในทางปฏิบัติที่แท้จริงนั้น คือ ครูและนักเรียนนักเรียนยอมรับความเป็นไปตลอดจนยอมรับรองต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนดังเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ค) ความคิดเห็นของครูและความคิดเห็นของนักเรียน

1) ครูและนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวนน้อย ครูแต่ละคนมีโอกาสที่จะปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึงในเกือบทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น การที่ครูได้ปฏิบัติงานในระดับมาก อาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูวินิจฉัยว่าได้มีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนในระดับมากด้วย แต่ในการดำเนินกิจกรรมจริง ๆ อาจจะมีข้อผิดพลาดในเรื่องการปลูกฝังคุณลักษณะทางจริยธรรมให้นักเรียนบ้าง กล่าวคือครูอาจจะเป็นผู้ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามเท่านั้น นักเรียนจึงให้ความสำคัญการส่งเสริมและปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนด้วยวิธีการนี้น้อยกว่าครู

2) ครูและนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับค่า .05 เกี่ยวกับการปลุกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนค่านการจ้ดกิจกรรมนักเรียน และค่านการจ้ดสิ่งแวดลอมในโรงเรียน โดยครูให้นำหน้าหน้การปฏิบัติงานของโรงเรียนในระดับมากกว่านักเรียน ($\bar{x} = 2.99, 2.65$; $\bar{x} = 2.92, 2.56$; $\bar{x} = 2.81, 2.35$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนเห็นว่า วิธีการอบรมที่โรงเรียนปฏิบัติในระดับมากนั้น ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการปลุกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนพอสมควร และในทำนองเดียวกันกับเรื่องการจัดกิจกรรมนักเรียน และการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียน และอีกประการหนึ่ง อาจจะเป็นเนื่องมาจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางโครงการและการปฏิบัติงานในกิจกรรมทั้ง 3 อย่างไม่หักเหยมกันดังกล่าวดังนั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. การที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ได้มีการปฏิบัติเพื่อปลุกฝังจริยธรรมที่แก่นักเรียนในระดับที่มาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนให้นำหน้าในการปฏิบัติมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ครูให้นำหน้าในการปฏิบัติรองลงมา และนักเรียนให้นำหน้าในการปฏิบัติน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูนั้น แสดงให้เห็นว่าตามความเป็นจริงจะต้องมีข้อบกพร่องในการดำเนินงานปลุกฝังจริยธรรมอยู่มากพอสมควร มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีโอกาสวางแผนงานร่วมกัน ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ปฏิบัติงานตามกระบวนการที่ถูกต้อง และที่สำคัญจะต้องมีส่วนในการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน

2. โรงเรียนควรปรับปรุงวิธีการดำเนินงานค่านการอบรมนักเรียน ค่านการจัดกิจกรรมและค่านการจ้ดสิ่งแวดลอมในโรงเรียน เพื่อให้เป็นหนทางปลุกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. โรงเรียนควรจะชี้ให้นักเรียนได้เลือกตัดสินใจปฏิบัติงานตามความต้องการ
การของนักเรียนเอง และโรงเรียนควรจะได้มีการให้คำปรึกษาหารือแก่นักเรียนในการ
ดำเนินงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติใน
2 เรื่องนี้น้อยมาก

4. โรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติงาน
การประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

5. โรงเรียนจะต้องวางแผนในการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้ได้มี
การปลูกฝังจริยธรรมครอบคลุมคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในโอกาส
ต่อไป ควรจะได้มีการวิจัยหาข้อค้นพบในเรื่องวิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ และในเขตอื่น ๆ ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย